

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

30 maart 2026

Referentie

63124877

Bijlagen

2

Intern OCW afgestemd

nota

Verzendversie Kamerbrief schadeafhandeling CUB

Aanleiding

- Op 31 maart is de Kamerbrief over de schadeafhandeling CUB besproken in de RSDI. *Eenheid Kabinet*
- Ten opzichte van de versie die in de RSDI voorlag, is op verzoek van ambtelijk FIN ook de bijlage 'Beleidskeuzes uitgelegd' toegevoegd aan de Kamerbrief.
- Met deze nota vragen we uw akkoord op het verzenden van de bijgaande Kamerbrief na de MR van 2 april, inclusief de openbaarmaking van bijgevoegde beslisnota's.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met de toevoeging van de bijlage aan de Kamerbrief, adviseren we u de brief te ondertekenen.

Kernpunten

-
-
- Eenheid Kabinet*
-
-

Toegevoegde bijlage 'Beleidskeuzes uitgelegd'

- Het kader 'Beleidskeuzes uitgelegd' is verplicht bij beleidsvoorstellen met financiële gevolgen van 20 miljoen of meer in enig jaar. Dit staat in de Comptabiliteitswet 3.1.
- Om die reden is de gevraagde toelichting als bijlage toegevoegd aan de Kamerbrief.

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Persoonsgegevens

Datum

20 maart 2026

Referentie

62845731

Bijlagen

3

Intern OCW afgestemd

DUO, FEZ, WJZ

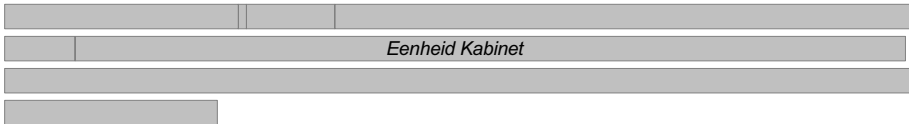
nota

Aanbieden Kamerbrief schadeafhandeling CUB aan RSDI

Aanleiding

- Op 20 maart jl. heeft u een concept van de Kamerbrief over de schadeafhandeling na indirecte discriminatie bij de controle op de uitwonendenbeurs (CUB) ontvangen.
- Uw opmerkingen op dit concept zijn verwerkt in bijgevoegde versie van de Kamerbrief.
- De Kamerbrief kan worden besproken in de RSDI van 31 maart. Hiertoe dienen de stukken op 24 maart om 12 uur aangeleverd worden bij het ministerie van Algemene Zaken.

Geadviseerd besluit

- We adviseren u om in te stemmen met het verzenden van de brief over de schadeafhandeling na indirecte discriminatie bij de CUB naar de RSDI.
-
Eenheid Kabinet
- We adviseren u om het bijgevoegde MR formulier te ondertekenen.

Kernpunten

- We hebben uw opmerkingen op de Kamerbrief verwerkt.
  - Op uw verzoek hebben we de juridische paragraaf toegankelijker verwoord. Deze is daardoor ook ingekort.
- In uw reactie op de nota vraagt u of het verstandig is dat u zelf een keer met een groep getroffen (oud-)studenten spreekt.
  - Er is eerder door uw ambtsvoorganger (minister Dijkgraaf) en door ambtenaren uit het departement en van DUO met (oud-)studenten gesproken.
  - Deze gesprekken hebben in het voorjaar van 2024 plaatsgevonden, toen net duidelijk werd dat er sprake was geweest van indirecte discriminatie bij de CUB.
  - Deze gesprekken hebben mede input gegeven voor het besluit om tot de herzieningen te komen.
  - Het besluit om proactief de schadeafhandeling op te pakken is aanvullend daarop, en kan een goed moment zijn om nogmaals te luisteren naar welke gevolgen (oud-)studenten hebben ondervonden van de indirecte discriminatie bij de CUB.

24/03: Opmerkingen MOCW bij nota
 - nota nr.: 62651gb3
 +
 - brief nr.: 62833766

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
 Wetenschap

ID.nr:

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Hoger Onderwijs en
 Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

6 maart 2026

Referentie

62596895

Bijlagen

2

Intern OCW afgestemd

DUO, FEZ, WJZ

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief schadeafhandeling CUB

62651gb3

Aanleiding

- Op 25 februari jl. heeft u ingestemd om de schadeafhandeling als gevolg van de CUB proactief vorm te geven middels één samenhangende schaderegeling waarin de (oud-)studenten de keuze wordt geboden om de schade af te handelen door:
  - een forfaitair bedrag aan schadevergoeding, of;
  - een individueel maatwerktraject, waarbij op basis van algemene maatstaven de schade van de student individueel wordt beoordeeld.
- De politieke besluitvorming over de schadeafhandeling zal plaatsvinden in de MR van 2 april. Ten behoeve hiervan is een Kamerbrief opgesteld, die na akkoord in de MR verzonden kan worden.
- Met deze nota leggen we de nadere uitwerking van de schadeafhandeling en de concept Kamerbrief aan u voor.

Procesbelang

- We hebben het volgende proces voor ogen voor het aanleveren van de stukken voor de MR:

9 - 16 maart	Afstemming ambtelijk OCW en FIN
19 maart	Stukken tas MOCW
23 maart	Reactie MOCW
23 maart	Verwerken opmerkingen MOCW
23 maart	Stukken voor akkoord naar MOCW
24 maart	Voor 12 uur: aanleveren stukken RSDI
31 maart	RSDI
2 april	MR

Geadviseerd besluit

- We adviseren u om - in lijn met het advies van de Landsadvocaat - in te stemmen met de hoogte van het forfaitaire bedrag van € 2.000 voor (oud-)studenten die na een huisbezoek een maatregel opgelegd hebben gekregen.
- We adviseren u om na de besluitvorming in de MR de TK via bijgevoegde brief te informeren.
  - We vragen of u nog opmerkingen heeft bij de concept Kamerbrief.

oef

is het
 nog
 verstandig
 dat ik
 zelf met
 een
 groep
 gedrupeerde
 spreker?

- Indien u geen opmerkingen heeft, adviseren we u om het bijgevoegde MR formulier te tekenen

Kernpunten

- Er is gekozen voor een gedifferentieerd generiek aanbod voor de schadeafhandeling:
  - € 500 voor (oud-)studenten die alleen een huisbezoek hebben gehad, maar geen maatregel opgelegd hebben gekregen;
  - € 2.000 voor (oud-)studenten die na een huisbezoek wel een maatregel opgelegd hebben gekregen.
- Het bedrag van € 2.000 is getoetst bij de Landsadvocaat. *Procesbelang*

Procesbelang

- Uitgaande van de door DUO gemaakte analyses van de geclaimde bedragen aan materiële schade, is de verwachting dat het generieke bedrag van € 2.000 voldoende zal zijn om de geleden schade te dekken. Ook is de snelheid en zekerheid van dit bedrag aantrekkelijk. Daarom verwachten we dat een groot deel van de (oud-)studenten voor het generieke aanbod zullen kiezen in plaats van voor het intensieve maatwerktraject. Dit beperkt zowel tijdsinvesteringen en aanvullende mentale belasting voor deze (oud-)studenten als uitvoeringskosten voor DUO.
- Het bedrag van € 2.000 is verwerkt in de raming van € 80 miljoen voor de schadeafhandeling die opgenomen is in de beleidsbrief.
- De dekking van de benodigde middelen is - onder voorbehoud van politiek akkoord - geregeld bij Voorjaarsnota.
- Voor het maatwerktraject wordt een schadekader opgesteld. De posten in dit schadekader zijn gebaseerd op ongeveer 100 verzoeken tot schadevergoeding die DUO al ontvangen heeft. Daarnaast is naar bestaande schadekaders en jurisprudentie gekeken.

Procesbelang

Datum
6 maart 2026

Toelichting

In de bijgevoegde Kamerbrief wordt toegelicht hoe het kabinet de schadeafhandeling vorm zal geven:

- Alle (oud-)studenten wordt een generiek aanbod gedaan om via een vaststellingsovereenkomst tegen finale kwijting de schadevergoedingskwestie af te doen. Het aanbod is in beginsel 6 weken geldig en mondt uit in een VSO tegen finale kwijting.
- Bij afwijzing van het generieke aanbod kunnen (oud-)studenten met maatregel voor een maatwerktraject kiezen om hun individuele schade aan de hand van een schadekader te laten bepalen. Met de keuze voor het maatwerktraject vervalt het generieke aanbod definitief.
- Bij afwijzing van het maatwerkeraanbod gaat DUO over op bestuursrechtelijke afdoening middels een besluit. DUO is nog druk bezig de wijze van afdoening zo goed en zorgvuldig mogelijk vorm te geven.
- De schadeafhandeling zal door DUO zelf worden uitgevoerd. Hierdoor kunnen synergiën tussen de herzieningsopgave en de schadeafhandeling worden benut. Dit bespaart apparaatskosten en geeft in één keer duidelijkheid aan de (oud-)student.
- Het streven is om na de zomer te starten met de schadeafhandeling en deze in 2030 af te ronden. De herzieningsopgave wordt naar verwachting in 2028 afgerond. De acceptatie van het aanbod voor een generieke schadevergoeding zal daarmee uiterlijk eind 2028 plaatsvinden. In de periode ná 2028 zullen de (laatste) maatwerktrajecten afgerond moeten worden.

graag toelichting
waarom uitwerking
zoveel tijd in
beslag neemt +

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

pl
akkoord
met
advies
LA.

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Communicatie plan
richting doelgroepen +
studentenorganisaties

nota

Voorgenomen route schadeafhandeling CUB

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering

Van

Persoonsgegevens

Datum

20 februari 2026

Referentie

62172859

Bijlagen

1a afhandelingsopties schade

1b advies LA optie I

1c advies LA opties II en III

Intern OCW afgestemd

DUO, FEZ, WJZ

Persoons...

Aanleiding

- Er is sprake geweest van indirecte discriminatie bij de risicogerichte controles op de uitwonendenbeurs (CUB) door DUO. In november 2024 heeft het kabinet besloten om alle financiële maatregelen die tussen 2012 en juni 2023 genomen zijn op grond van dit risicogerichte controleproces terug te draaien.
- DUO voert deze herzieningsopgave uit. In totaal zal DUO ruim 10.000 besluiten moeten herzien.
- Er komen bij DUO ook verzoeken tot schadevergoeding binnen.
- We leggen hierbij de voorgenomen route voor schadeafhandeling ter besluitvorming aan u voor, inclusief de budgettaire consequenties.
- Dekking van de benodigde middelen dient mee te lopen in de voorjaarsbesluitvorming. Hierover wordt u separaat door FEZ geïnformeerd.
- Naast de middelen voor de schadeafhandeling zijn extra middelen nodig voor de herzieningsopgave. De dekking hiervan zal ook in de voorjaarsbesluitvorming meelopen.

Geadviseerd besluit

We adviseren u om:

- a) in lijn met het advies van de Landsadvocaat te kiezen voor proactieve schadeafhandeling middels één samenhangende schaderegeling, waarin de (oud-)studenten de keuze wordt geboden om de schade af te handelen door:
  - 1) een forfaitair bedrag aan schadevergoeding, of;
  - 2) een individueel maatwerktraject, waarbij op basis van algemene maatstaven de schade van de student individueel wordt beoordeeld.

Procesbelang

- Juridische ondersteuning te vergoeden voor (oud-)studenten die een maatregel opgelegd hebben gekregen zodat zij zelf een juridisch adviseur of mediator kunnen kiezen om ze bij te staan.
- De totale kosten bedragen € 79 mln. Het dekkingsvoorstel hiervoor loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming. Dit besluit wordt separaat door FEZ aan u voorgelegd.
- De politieke besluitvorming over deze voorgenomen route voor schadeafhandeling mee te laten lopen in de besluitvorming over de voorjaarsnota.

Gevraagd besluit: stemt u in met bovenstaande adviezen?

Datum

12 februari 2026

Er vindt daarnaast nog check Landsadvocaat plaats

Kernpunten

- Tot op heden zijn er bij DUO ongeveer 90 verzoeken tot schadevergoeding binnengekomen. Op basis van een uitvraag bij (oud-)studenten die in aanmerking komen voor een herziening verwacht DUO een grote toestroom aan verzoeken tot schadevergoeding.¹
- De veronderstelde schade is meestal immaterieel, al wordt daarnaast ook materiële schade geclaimd.
- Om te komen tot een handelingsperspectief voor deze en toekomstige schadevergoedingsverzoeken is de Landsadvocaat (LA) om advies gevraagd. Dit advies is bijgevoegd in bijlage 1a, 1b en 1c, en wordt verderop in deze nota inhoudelijk toegelicht.
- De doelgroep voor de voorgenomen schadeafhandeling bestaat uit ruim 10.000 (oud-)studenten die na controle een maatregel opgelegd hebben gekregen (dezelfde groep die recht heeft op een herziening) én 12.000 (oud-)studenten die een controle hebben gehad zonder maatregel.
  - Daarnaast zijn in de periode 2009-2012 enkele duizenden (oud-)studenten gecontroleerd in een pilot met het risicogerichte selectiemodel², waarvan circa 1.000 (oud-)studenten een maatregel opgelegd hebben gekregen. Deze (oud-)studenten kunnen een verzoek voor schadevergoeding indienen. Omdat DUO niet voldoende gegevens van deze groep (oud-)studenten heeft, kan aan hen geen proactief aanbod worden gedaan.
- Het voorgestelde bedrag van € 500 voor de groep studenten met huisbezoek maar zonder maatregel is gebaseerd op:
  - *Procesbelang*
- *Procesbelang*
- *Procesbelang*
- *Procesbelang*
- *Procesbelang*
- Wanneer de (oud-)student het forfaitaire bedrag in combinatie met de wettelijke rente niet voldoende acht om de geleden schade te dekken, dan

¹ Ruim 80% van de respondenten in een klantpanel van DUO (bestaande uit 1.000 (oud-)studenten die in aanmerking komen voor een herziening) hebben aangegeven een vorm van schade te hebben geleden.

²

v

Procesbelang

Procesbelang

kan om een maatwerktraject verzocht worden waarin op basis van algemene maatstaven de schade individueel beoordeeld wordt.

Datum
12 februari 2026

- De voorgestelde juridische ondersteuning voor (oud-)studenten die een maatregel opgelegd hebben gekregen bestaat uit een adviesgesprek bij de keuze tussen het generiek aanbod of het maatwerktraject, en een aanvullend adviesgesprek voor het al dan niet accepteren van het aanbod voor schadevergoeding uit het maatwerktraject.

Toelichting

Urgentie van de schadeafhandeling

- DUO streeft ernaar om vanaf de zomer 2026 te starten met de schadeafhandeling en deze in 2030 af te ronden. Om dit te halen, moeten de benodigde middelen hiervoor bij voorjaarsnota geregeld worden. Deze ambitieuze planning heeft twee redenen:
  -

Procesbelang
  - Het snel kunnen starten met de schadeafhandeling biedt de mogelijkheid om synergiën tussen de herzieningsoperatie en de schadeafhandeling te benutten. Dit bespaart apparaatskosten, en geeft in één keer duidelijkheid aan de (oud-)student. Hoe later de schadeafhandeling start, hoe meer herzieningen er al zijn afgerond, en dus hoe lager de synergiën.

Fin/Eco. belang

Datum
12 februari 2026

Fin/Eco. belang

Afstemming interdepartementaal

- De voorgenomen route voor schadeafhandeling is ter consultatie voorgelegd aan de Ambtelijke Commissie Publieke Dienstverlening (ACPD). De ACPD bestaat uit vertegenwoordigers van ministeries, toezichthouders, publieke dienstverleners, gemeenten en provincies. U wordt later geïnformeerd over de uitkomst van de ACPD, wanneer de uitkomst bekend is.

Eenheid Kabinet

- Daarnaast is het voorstel besproken in het Interdepartementaal Hoofdenoverleg Juridische Zaken. Zij gaven vooral als aandachtspunt mee om te kiezen voor afhandeling van alle schade middels één rechtsgebied. Dit nemen we mee in de verdere uitwerking.

Datum
12 februari 2026

Procesbelang

Datum
12 februari 2026

Procesbelang

Bijlage: achtergrond CUB

Controle op de uitwonendenbeurs

- Studenten hebben recht op studiefinanciering. De hoogte van de studiebeurs is afhankelijk van de woonsituatie. De beurs voor een uitwonende student is hoger dan voor een thuiswonende student.
- DUO kent de studiefinanciering toe. DUO is tevens verantwoordelijk voor het toezicht op de studiefinancieringsregelingen. Een student kan bijvoorbeeld feitelijk thuiswonend zijn, maar ingeschreven staan op een ander adres. In dat geval krijgt deze student ten onrechte de (hogere) uitwonendenbeurs.
- Na signalen over misbruik met de uitwonendenbeurs heeft de toenmalige Minister in 2009 een actieplan opgesteld om dit misbruik tegen te gaan. Als onderdeel van dit actieplan is DUO vanaf 1 januari 2012 begonnen met een handhavingproces, waarbij DUO aan de hand van een risicoclassificering⁴ en opvolgende (handmatige) bureaustudie uitwonende studenten selecteerde om een huisbezoek en/of buurtonderzoek uit te laten voeren. De controleur stelde een rapportage en advies op. DUO beoordeelde vervolgens het rapport en bepaalde of sprake was van misbruik.
- Als DUO oordeelde dat sprake was van misbruik, dan werd de uitwonendenbeurs omgezet naar een thuiswonendenbeurs. Vanaf dat moment kreeg een student dus alleen nog een thuiswonendenbeurs. Daarnaast werd een besluit tot herziening van de beurs genomen, waarbij de teveel betaalde studiefinanciering werd teruggevorderd of omgezet in een lening/schuld. Daarnaast werd in de meeste gevallen een boete aan de student opgelegd.

Datum

12 februari 2026

Onderzoek indirecte discriminatie bij controleproces

- In de zomer van 2023 kwamen er signalen in de media dat studenten met een migratieachtergrond disproportioneel vaak werden gecontroleerd op misbruik met de uitwonendenbeurs.
- Als gevolg hiervan heeft de toenmalig minister van OCW besloten om de controles op basis van risicogerichte selectie per direct stop te zetten. Vanaf dat moment vinden de controles alleen nog op basis van willekeurige selectie plaats.
- Daarnaast hebben er verschillende onderzoeken naar het controleproces van de uitwonendenbeurs plaatsgevonden. Hieruit kwamen de volgende conclusies uit:
  - In de verschillende stappen van het controleproces was sprake van een vertekening: studenten met een niet-Europese migratieachtergrond hadden een significant grotere kans op een controle dan studenten van Nederlandse herkomst.
  - OCW en DUO zijn onvoldoende zorgvuldig geweest in het opzetten en onderhouden van het controleproces, met ongewenste gevolgen. Zo is nagelaten het selectieproces zorgvuldig te evalueren en te corrigeren. Daarnaast is door OCW en DUO onvoldoende geacteerd op eerdere signalen over de mogelijke ongewenste effecten van het controleproces.
- De indirecte discriminatie in het selectieproces heeft als volgt kunnen ontstaan:
  - De gebruikte risico indicatoren waren niet onderbouwd en grotendeels gebaseerd op ervaringsgegevens en gezond verstand van medewerkers.

---

⁴ alle studenten die op een bepaalde dag een uitwonendenbeurs ontvingen, kregen risicopunten toegewezen op basis van een combinatie van leeftijd, onderwijssoort en woonafstand tot de ouders en werden ingedeeld in een risicocategorie van 1 t/m 6 op een controlelijst

Zo bleek later dat de indicatoren 'opleidingsniveau' en 'leeftijd' onvoldoende voorspellend waren voor de kans op misbruik.

Datum

12 februari 2026

- De vooringenomenheid in de geautomatiseerde selectie bleek te herleiden naar met name de indicatoren 'onderwijsvorm' en 'afstand tot ouders'. De kenmerken mbo 1-2 en een kleine afstand tot ouder(s) correleren sterk met de groep studenten met een niet-Europese migratieachtergrond. Door te profileren op deze kenmerken ontstond vooringenomenheid.
- De vooringenomenheid werd verder versterkt in de daarop volgende handmatige bureauselectie. Er zijn uit het onderzoek geen aanwijzingen naar voren gekomen dat deze vooringenomenheid door bewust handelen van individuele ambtenaren komt. Vooringenomenheid kan ook voortkomen uit de aard van de werkinstructies, zoals de uitsluiting van studentenhuizen en zorginstellingen van huisbezoek.

Hoe nu verder

- Na een periode van zorgvuldige voorbereiding is DUO in september 2025 begonnen met de herzieningsopgave om de genomen financiële maatregelen bij ongeveer 10.000 (oud)studenten terug te draaien.
- Daarnaast werken DUO en OCW samen aan een nieuw controleproces. Het streven is om in het nieuwe controlebeleid met een zogenaamde interventieladder te werken, waarbij er niet alleen wordt ingezet op interventies achteraf (zoals huisbezoeken) maar ook op preventieve en minder ingrijpende interventies eerder in het proces. Het voorkomen dat er fouten worden gemaakt in bijvoorbeeld het aanvraagproces is immers wenselijker en doelmatiger dan achteraf corrigeren.
  - DUO werkt inmiddels ook met administratieve controles, waarbij een willekeurig geselecteerde groep uitwonende studenten wordt gevraagd om een schriftelijk bewijsstuk op te sturen waaruit blijkt dat ze uitwonend zijn, zoals een huurcontract.
  - De volgende stap is om invulling te geven aan de overige treden op de interventieladder. Op het moment dat de administratieve controle onvoldoende zekerheid geeft over het woonadres van een student, zal er doorgestapt moeten worden naar volgende controle-instrumenten. Op dit moment wordt verkend welke controle-instrumenten hiervoor passend zijn.
- Tevens wordt gekeken of in het controleproces opnieuw kan worden gewerkt met een risicogericht selectiemodel. Dit blijkt een ingewikkeld vraagstuk, mede door alle waarborgen rondom privacy en algoritmes waar aan voldaan moet worden. Daarom gaat het nog meerdere jaren duren voordat hier duidelijkheid over is.